

7. Войцехівська Д.Ю. Право на здійснення релігійних обрядів під час проходження військової служби представниками національних меншин Російської імперії (XIX – поч. XX ст.). *Актуальні проблеми політики*. 2021. Вип. 68. С.12-18

8. Станиславский С. К истории кантонистов. *Еврейская старина*. 1909. Вып. 4. С. 266–268

9. Norman Solomon The ethics of war in the Jewish tradition». The Ethics of War Ashgate, Aldershot 2005. URL: https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc_858_solomon.pdf (дата звернення: 08.11.2022).

10. Мозговой С.Г. Военная служба как фактор эволюции социальных перспектив еврейского народа в Российской империи. *Juvenis scientia*. 2017. №9. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/voennaya-sluzhba-kak-faktor-evolyutsii-sotsialnyh-perspektiv-evreyskogo-naroda-v-rossiyskoy-imperii> (дата звернення: 08.11.2022).

Науковий керівник: д-р.політ.наук, професор Вітман К.М.

Осьмухін Микита Олександрович

студент 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО І ВЛАДА

Проблема взаємодії та співвідношення права і влади є вічною проблемою філософів як з питань практики, так і теорії. Причиною цього є те, що їх функціонування суттєво впливало та продовжує впливати на життєдіяльність суспільства на всіх його рівнях.

Роль влади у суспільстві є важливою, бо саме вона контролює усі процеси які можуть в ньому відбуватися. Перед тим як говорити про взаємодію права і держави, слід зазначити, що під владою ми розуміємо саме державну владу яка здійснюється державою та з її здатністю контролювати, впливати на поведінку усіх суб'єктів суспільства.

Поняття влада та закон є взаємозалежними, вони не можуть існувати один без одного. Вони виступають засобом упорядкування суспільних відносин. Якщо роль держави у тому, щоб підтримувати порядок, то право є тим самим механізмом завдяки якому держава реалізує свою діяльність.

Лише за допомогою права люди, які знаходяться при владі, можуть забезпечити свої інтереси та інтереси інших людей.

Комунікація між особою та державою реалізується завдяки праву. Треба зазначити, що влада і право є породженнями суспільства, вони один одного не породжують [1, с. 15]. Оскільки право і держава взаємопов'язані, то держава постійно бере участь у реалізації права, а право в свою чергу поширює свої норми на усю територію держави. Взаємодіючи вони не стають тотожними, не зливаються і один одного не поглинають. Ступінь взаємодії влади та держави також залежить від типу держави, тоталітарна чи демократична.

Але історія та юридична практика свідчить про те, що взаємодія держави і права може бути суперечливою. Держава, на жаль, доволі часто може приймати протиправні рішення. Таким прикладом може бути ситуація в Європі у 30-х роках XX століття. Політикою можна назвати правотворчу діяльність держави, але думка, що право є політичним феноменом, є хибною. Влада завжди використовує право, щоб показати свою легітимність та суверенітет. Політична влада завдяки праву закріплюється та здійснює свій контроль над соціально-економічними процесами в державі, та регулює політичні відносини.

Відносна самостійність дозволяє праву впливати на діяльність державних інститутів та на державу в цілому, бути запобіжником узурпації влади. Правова форма надає доступ доволі широким верствам населення взяти участь у державних процесах та бути свого роду гарантією контролю за державною діяльністю з боку громадян. Вона передбачає, що держава не буде втручатися в певні сфери діяльності громадян, а також буде захищати їх права. На сьогодні право за своєю сутністю є збалансованою волею всього суспільства. Саме це перетворює державу з володаря на слугу суспільства.

Якщо звернутися до сучасної юридичної літератури з питання «Якими є можливі моделі взаємовідносини держави та права?», то можна виділити такі моделі: тоталітарна, ліберальна, прагматична [1, с. 16]. У тоталітарній моделі держава стоїть вище за право. Ліберальна форма зазначає, що право стоїть вище за державу. У прагматичній моделі держава хоч і створює право, але вона пов'язана з ним. Через тоталітарну модель наша країна вже пройшла. Прагне до ліберальної форми, але поки що знаходиться на рівні прагматичної моделі. Можливості щодо зміни форми надаються завдяки прийняттям конституції України, а також нових кримінальних, адміністративних, цивільних та інших кодексів. В різні періоди історії нашої

держави, рівень використання права був різним, але вже сьогодні можна побачити тенденцію щодо зростання ролі права у суспільних відносинах.

Конституція України станом на 1 листопада 2021 року у статті 8 проголошує принцип верховенства права: поведінка державних органів і державних осіб повинна відповідати вимогам права [2, с. 5].

Право допомагає визначити місце, роль, функції державного механізму, його взаємодію з суспільством. Однак історія зазначає, що влада має тенденцію до виходу з-під контролю. Право в даному випадку грає роль могутнього антитоталітарного запобіжника. Прикладом є стаття 103 конституції України яка зазначає, що одна і та ж особа не може бути Президентом України 2 строки підряд. А також регламентує термін перебування на посаді Президента України (5 років) [2, с. 40].

Задля підтримки легітимного характеру, влада повинна проявляти активність. Бо за правом завжди повинна стояти сила, в даному випадку у вигляді державного примусу [1, с. 17]. Сама загроза застосування державою примусу є сильним чинником задля забезпечення порядку в державі. У сучасній юридичній літературі виокремлюються такі основні методи, за допомогою яких держава може здійснювати свою волю. Перший, це метод насилля, він імпонує державам з тоталітарною системою. Другий, це метод цивілізованого управління соціальними процесами за допомогою правового інструментарію. Конституція України у статті 1 зазначає що Україна є правовою державою [2, с. 1]. Тому Україну можна віднести до держави, де буде переважати другий метод.

У сучасних умовах рівень пов'язаності права з державою зростає, не знижуючи активності держави, роблячи її більш результативною і прогресивною [1, с. 18]. Будь яка державна політика повинна дотримуватися норм права, якщо вона бажає називатися розумною. Філософ В.С. Соловйов якось писав, що якщо не відмовитись від «права сили і не повірити в силу права», то «ніколи не можна мати тривкого успіху ні в яких справах: ні зовнішніх, ні внутрішніх» [1, с. 20].

Список використаних джерел

1. Бандурка О.М., Греченко В.А. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть: Монографія. Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 304 с.
2. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Науковий керівник: канд. філос. наук, доцент Шамша І. В.